

LƯỢC SỬ THẾ GIỚI BẰNG TRANH

Rạng đông
của văn minh nhân loại

1

Chủ biên: Li Zheng - Người dịch: Thanh Uyên

Dành cho lứa tuổi 9+

NHÀ XUẤT BẢN KIM ĐỒNG

MỤC
LỤC

Trang 1:

Chương 1: Xã hội nguyên thủy

Năm 5000 TCN, người Ai Cập bắt đầu trồng trọt, chăn nuôi.

Năm 4000 TCN, hình thành quốc gia tại lưu vực sông Nile, chữ tượng hình xuất hiện.

Trang 02: Bản đồ di cư của con người

Trang 03: Công xã thị tộc

Năm 3500 TCN, quốc gia của người Sumer hình thành. Họ sử dụng chữ tượng hình, xây dựng đền thờ thần.

Năm 500 TCN, đế quốc Ba Tư chinh phục Ai Cập.

Trang 11:

Chương 2: Sự thịnh suy của Ai Cập cổ đại

Năm 3000 TCN, vua Narmer là người đầu tiên thống nhất Ai Cập.

Năm 1900 TCN, người Sumer hoàn thành bộ luật cổ nhất thế giới.

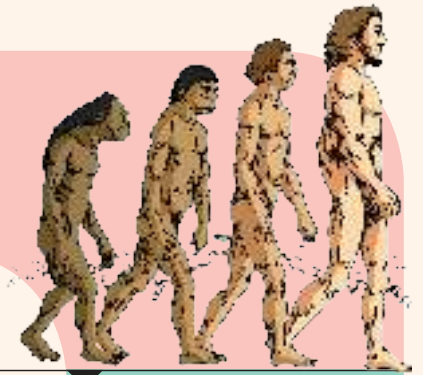
Năm 2500 TCN, thời kì Cổ vương quốc bắt đầu, người Ai Cập xây dựng kim tự tháp hình bậc thang. Vua Khufu xây dựng Đại kim tự tháp tại Giza.

Năm 1700 TCN, thời kì Trung vương quốc kết thúc, người Hyksos xâm chiếm Ai Cập, thiết lập vương triều dị tộc đầu tiên.

Năm 1600 TCN, người Ai Cập đánh bại người Hyksos, bắt đầu thời kì Tân vương quốc.

Năm 1500 TCN, Ai Cập bắt đầu xây dựng lăng mộ của các pharaoh ở Thung lũng các vị Vua.

Năm 1300 TCN, sau khi lên ngôi, vua Ramesses II xây dựng cơ nghiệp, giao chiến với người Hittite ở Kadesh.

Trang 12: Món quà của sông Nile

Trang 25: Vua Khufu xây Đại kim tự tháp

Trang 89: Công lớn của vua Ramesses II

Trang 99:

Chương 3: Những cuộc phân tranh ở vùng Lưỡng Hà

Trang 100: Vua Hammurabi và Babylon

Trang 107: Tháp Babel và vườn treo Babylon

Trang 125: Ba Tư thống nhất phương Đông

Trang 187:

Niên biểu sự kiện lịch sử

Trang 150: Cuộc chiến thành Troy và phát hiện động trời

Trang 157: Nền văn minh Minoan đảo Crete và nền văn minh Mycenae

Trang 149:

Chương 4: Vùng biển Aegean thuở sơ khai

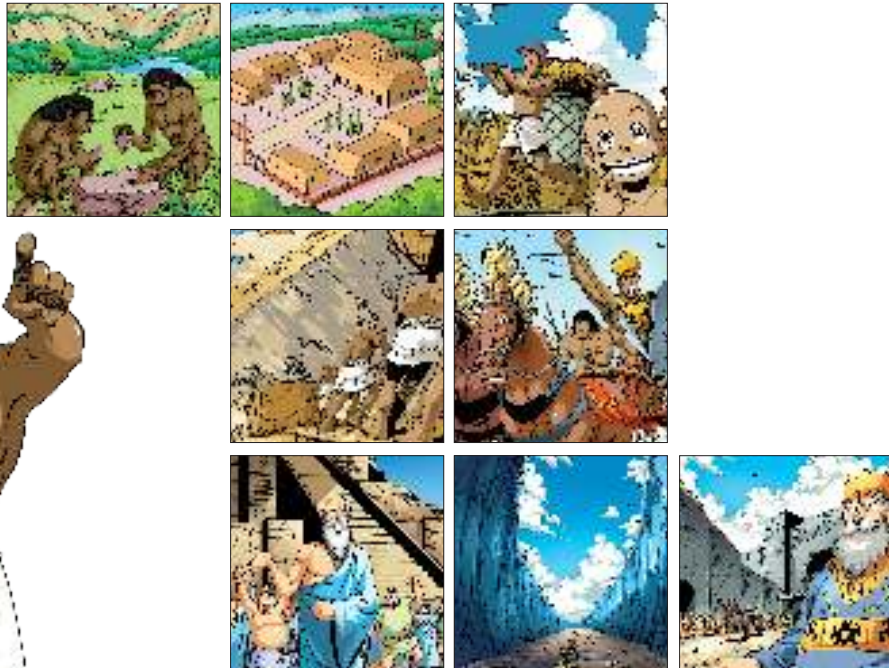

Lời mở đầu

Bây giờ, chúng ta hãy bước vào cung điện của lịch sử thế giới nhé!

Lịch sử giúp con người tìm hiểu về bản thân mình, để biết rằng mình từ đâu tới và sẽ đi về đâu, lịch sử thế giới chính là quá trình phát triển của loài người. Thế giới ngày nay đa sắc màu, người dân ở mỗi quốc gia lại dùng một ngôn ngữ riêng, sống trong một nền văn hóa riêng. Chúng ta muốn hiểu nhau thì trước hết phải am hiểu lịch sử thế giới. Chỉ khi hiểu bản thân sâu sắc thì chúng ta mới hiểu rõ hơn về đồng loại, từ đó thế giới được hòa bình và mọi người chung sống hạnh phúc với nhau. Sau đây, chúng ta hãy cùng mở cánh cửa thời gian, bước vào cung điện lịch sử và thưởng thức bữa tiệc kiến thức thịnh soạn nhé!

Trong cuốn sách này, chúng ta sẽ cùng tìm hiểu hình thái xã hội đầu tiên của loài người đó là xã hội nguyên thủy và những nền văn minh sớm nhất – nền văn minh Ai Cập, văn minh Lương Hà, văn minh Aegean thần thoại. Trái Đất, người mẹ chung của nhân loại, có khoảng 4,6 tỉ năm lịch sử. Còn sự sống trên Trái Đất đã tồn tại suốt 3,8 tỉ năm, người hiện đại xuất hiện từ khoảng 2 – 3 triệu năm trước, trong khi đó văn minh nhân loại mới chỉ có cách đây 6.000 – 7.000 năm. Tuy vậy, chỉ trong khoảng thời gian tương đối ngắn này, con người đã hoàn thành quá trình phát triển từ hoang dã đến văn minh hiện đại.

Vậy con người từ đâu tới? Trước thế kỉ 19, người phương Tây vẫn khẳng khái giữ quan niệm của Cơ Đốc giáo rằng “Con người do Thượng đế tạo ra”. Năm 1859, Charles Darwin công bố cuốn sách “Nguồn gốc các loài”, đặt nền móng cho thuyết tiến hóa sinh học. Sự phát triển của khoa học cũng giúp phát hiện ra con người do vượn người tiến hóa thành. Cách đây hơn 2 triệu năm, tổ tiên của chúng ta xuất hiện sớm nhất ở châu Phi, sau đó di cư tới khắp nơi trên địa lục Á Âu. Khoảng 30.000 năm trước, mực nước ở eo biển Bering vẫn còn thấp. Vào thời điểm lạnh nhất trong mùa đông, mặt biển bị đóng băng, khi đó người ở châu Á đã di cư sang châu Mỹ. Ngoài ra, ở vùng Đông Nam Á, con người đi thuyền độc mộc tới các quần đảo phía Nam Thái Bình Dương, nhảy cóc đến châu Úc... Vậy nên, những vùng đất này đều có dấu chân của loài người.

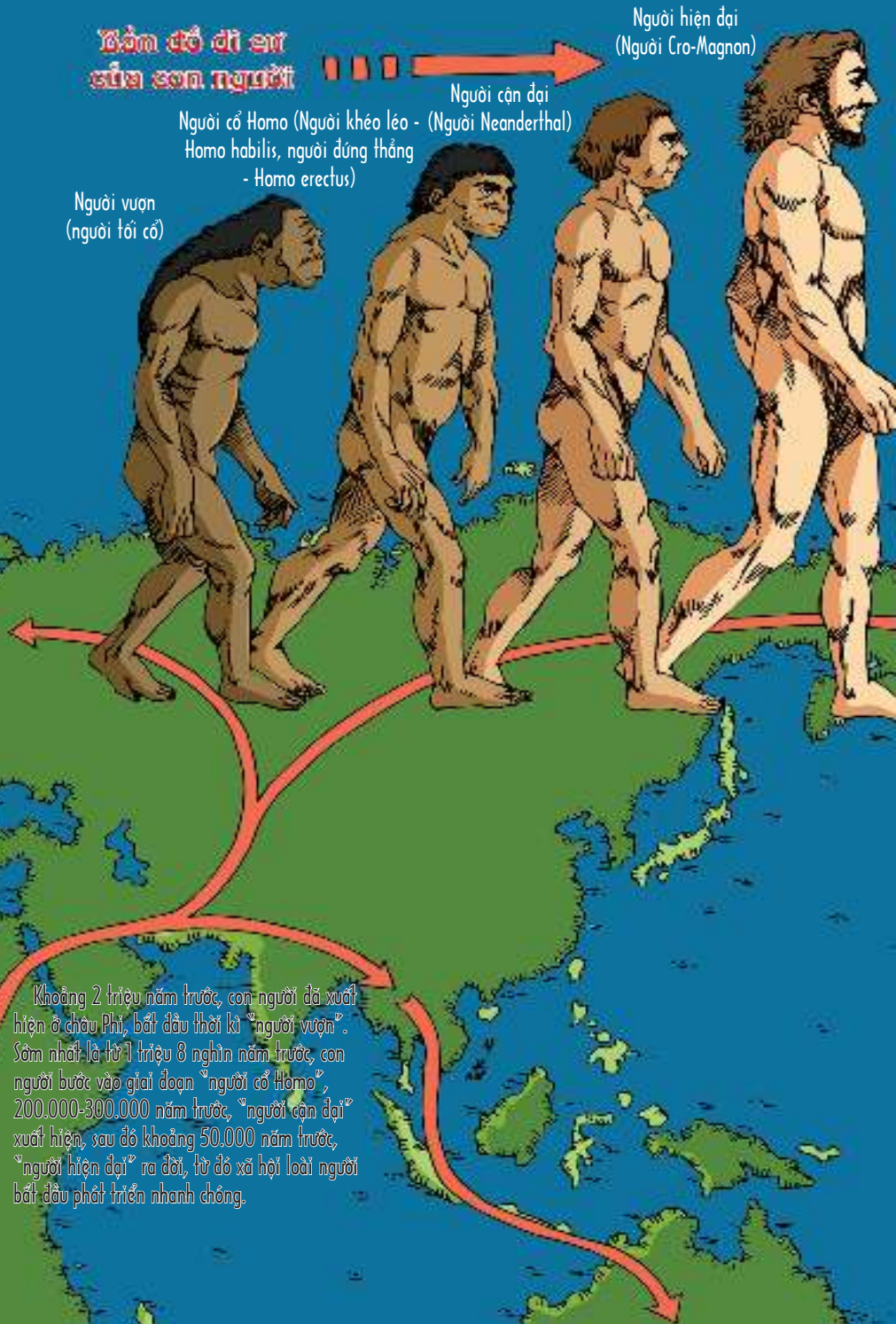
**Đám đông di cư
sớm của người**

Người vượn
(người tối cổ)

Người cổ Homo (Người khéo léo -
Homo habilis, người đứng thẳng
- Homo erectus)

Người cận đại
(Người Neanderthal)

Người hiện đại
(Người Cro-Magnon)

Khoảng 2 triệu năm trước, con người đã xuất hiện ở châu Phi, bắt đầu thời kì "người vượn". Sớm nhất là từ 1 triệu 8 nghìn năm trước, con người bước vào giai đoạn "người cổ Homo", 200.000-300.000 năm trước, "người cận đại" xuất hiện, sau đó khoảng 50.000 năm trước, "người hiện đại" ra đời, từ đó xã hội loài người bắt đầu phát triển nhanh chóng.

Công xã thị tộc.

CON LẠI CHẾT YẾU RỒI, KHỔ THÂN TÔI!

NGHE NÓI KẾT HÔN VỚI NGƯỜI TRONG THỊ TỘC THÌ TRÉ CON SẼ BỊ CHẾT YẾU ĐÂY!

MỌI NGƯỜI ĐÃ TIN TƯỞNG BẦU TA LÀM TỘC TRƯỞNG.

VÌ TƯƠNG LAI, CHÚNG TA NÊN THỬ KẾT HÔN VỚI NGƯỜI NGOẠI TỘC.

NHƯ VẬY TỈ LỆ SỐNG SÓT CỦA TRÉ CON SẼ CAO HƠN.

THỪA TỘC TRƯỞNG, THANH NIÊN TRONG TỘC ĐANG CHUẨN BỊ SANG TỘC BÊN KIA BỜ SÔNG KẾT THÂN.

XIN THẤY TÍNH GIÚP GIỜ LÀNH ĐỂ QUA SÔNG.

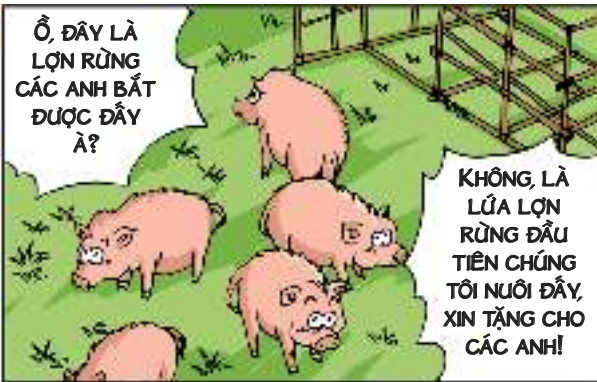
RỒI CHO HỌ MANG THEO GIA SÚC MỠI NUÔI.

ÚM BA LA...

Thời kì đồ đá mới, thị tộc có thầy phù thủy chủ trì các hoạt động cúng tế.

Ồ, ĐÂY LÀ LỢN RỪNG CÁC ANH BẮT ĐƯỢC ĐÂY À?

KHÔNG, LÀ LỬA LỢN RỪNG ĐẦU TIÊN CHÚNG TÔI NUÔI ĐÂY, XIN TẶNG CHO CÁC ANH!

CẢM ƠN, ĐÂY LÀ GIỐNG LỬA CHÚNG TÔI VỪA GẶT LÀM LỄ VẬT RA MẮT.

SAU NÀY CHÚNG TA ĐỀU LÀ NGƯỜI MỘT NHÀ!

Ồ KÌA, ĐOÀN NGƯỜI KẾT THÂN ĐÃ TỚI RỒI.

PHẢI PHẢI, MỜI CÁC VỊ VÀO TRONG ĐÂY.

KHI NÀO CHÚNG TA BẮT ĐẦU BÀN BẠC VỚI TỘC TRƯỞNG VỀ VIỆC LIÊN MINH THÌ TỘC THÀNH BỘ LẠC HẢ MÌNH?

VÀI HÔM NỮA. NHIỀU THỊ TỘC LIÊN MINH VỚI NHAU SẼ TRỞ NÊN HÙNG MẠNH.

TA ĐÃ SỚM CÓ Ý NÀY, TUYỆT QUÁ.

SAU NÀY, VIỆC CẠI TRỊ BỘ LẠC VẪN TRÔNG CẬY VÀO NGÀI!

CHO NGƯỜI NGOẠI TỘC VÀO SỐNG CÙNG THÌ TỘC SẼ ĐÔNG ĐẢO HƠN.

ĐÚNG VẬY! ĐÚNG VẬY!

BỘ LẠC CỦA CHÚNG TA NẪM Ở VEN SÔNG, VẬY HÃY GỌI TÊN LÀ "BỘ LẠC VEN SÔNG" NHÉ!

Nhờ giao lưu mà nhưng thị tộc có huyết thống gần nhau dần liên kết thành bộ lạc.

Cuối thời xã hội nguyên thủy, một vài bộ lạc có họ hàng hoặc sống gần nhau kết hợp thành liên minh bộ lạc, chủ yếu hoạt động chung về quân sự, đặt nền móng cho sự hình thành quốc gia.

NGƯỜI HÃY ĐI
THU PHỤC MẤY VỊ
TRƯỞNG LÃO ĐỂ
HỌ TÔN TA LÊN
LÀM VUA.

SAU KHI
THÀNH CÔNG,
NGƯỜI SẼ TRỞ
THÀNH QUÝ TỘC
VÀ ĐƯỢC MIỄN
GIÁM TÔ THUẾ.

THỨ
LĨNH
CẦN TÔI
GIÚP
VIỆC GÌ
A?

Ý NGÀI
LÀ...

TA MUỐN
NẮM MỌI
QUYỀN LỰC
TRONG
TAY.

Nhờ sản xuất và khai thác mà tộc trưởng và tù trưởng trong bộ lạc trở thành những quý tộc cổ quyền thế.

Xã hội nguyên thủy

Xã hội nguyên thủy bắt đầu từ lúc con người xuất hiện đến nền văn minh sớm nhất được xây dựng, kéo dài hơn 2 triệu năm. Do sức sản xuất thấp, con người phải kết thành bầy để hỗ trợ lẫn nhau và tự vệ, họ chủ yếu sinh sống bằng cách hái lượm và săn bắt, phân phối đều, không có bóc lột và giai cấp.

Thời kì đồ đá cũ xuất hiện công xã thị tộc với đặc điểm quan trọng nhất là thực hiện chế độ hôn nhân ngoại tộc. Thời kì đầu thị tộc theo chế độ mẫu hệ. Đến cuối thời kì đồ đá mới thì chuyển sang chế độ phụ hệ. Vài bộ lạc có huyết thống gần nhau hoặc sống gần nhau liên kết thành liên minh bộ lạc, đặt nền móng cho việc hình thành quốc gia và dân tộc.

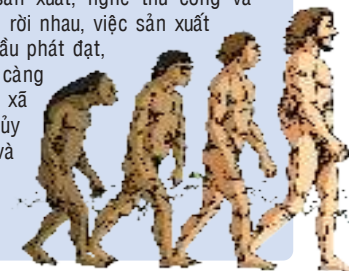
Thời kì đồ đá mới xuất hiện người hiện đại với 3 chủng tộc chính là: người da đen ở châu Phi; người da trắng ở châu Âu; người da vàng ở Đông Á.

Đến cuối thời kì xã hội nguyên thủy, chiến tranh giữa các bộ lạc diễn ra liên miên. Nhưng

người ta không giết tù binh như trước đây nữa mà biến họ thành nô lệ. Vậy là giữa người với người xuất hiện giai cấp, các quốc gia cũng theo đó mà hình thành.

Khi đó còn xuất hiện nghề nông và chăn nuôi gia súc, sản phẩm đã có dư thừa, giữa các bộ lạc có sự phân công và bắt đầu trao đổi hàng hóa. Trong các thị tộc mạnh nha chế độ tư hữu và quan hệ giai cấp. Cùng với sự phát triển của sức sản xuất, nghề thủ công và nghề nông tách rời nhau, việc sản xuất hàng hóa bắt đầu phát đạt, chế độ tư hữu càng phát triển hơn, xã hội nguyên thủy dần dần tan rã và bị thay thế bởi chế độ nô lệ.

TỪ ĐIỂN BẠCH KHOA
LỊCH SỬ BỘ TỬ

Người vượn Bắc Kinh

Năm 1929, nhà khảo cổ Trung Quốc Bù Văn Trung đã phát hiện ra hóa thạch của người vượn Bắc Kinh tại Chu Khẩu Điếm. Các nhà khoa học tính được dung tích trung bình của bộ não người vượn Bắc Kinh là 1.088 ml (dung tích bộ não người hiện đại là 1.400 ml). Người vượn Bắc Kinh cao 156 cm (nam); 150 cm (nữ), xuất hiện cách đây 690.000 năm, họ sáng tạo ra nền văn hóa đồ đá cũ vô cùng đặc sắc.

Họ sử dụng công cụ bằng đá và xương khá thô sơ. Họ vẫn là loài người cổ nhất biết sử dụng lửa, sinh sống bằng cách hái lượm và săn bắt. Tuổi thọ của họ tương đối ngắn, theo thống kê thì có tới 68,2% số người chết trước năm 14 tuổi, những người thọ hơn 50 tuổi thì chưa chiếm tới 4,5%.

Người cận đại

Người cận đại xuất hiện cách đây 300.000 năm, sinh sống ở châu Âu và một số khu vực ở châu Á. Khoảng 280.000 năm trước, họ bị tuyệt diệt ở bán đảo Iberia (nay thuộc lãnh thổ của các nước Tây Ban Nha và Bồ Đào Nha).

Người cận đại có thể cầm nắm linh hoạt công cụ, tạo ra nền văn hóa Mousterian. Người cận đại biết dùng đá để chế tạo ra công cụ sắc nhọn. Họ dùng những công cụ này để săn bắt và lột da thú. Ngoài ra, họ còn biết sử dụng giáo dài, gậy gộc và thòng lọng.

Người hiện đại

Người hiện đại là một trong những đại diện chính của người hiện đại đầu tiên (Homo sapiens), tên gọi của họ được đặt theo địa danh Abri de Cro-Magnon, là một cái hang ở tỉnh Dordogne của Pháp, nơi phát hiện ra hóa thạch. Họ còn phân bố ở các nước Đức, Anh, Ý, Séc và Slovakia cùng một số nơi ở Bắc Phi. Hiện tại số di cốt được tìm thấy đại diện cho ít nhất 5 cá thể, có nam và nữ. Nam giới cao hơn 180 cm, nữ giới cao chừng 167 cm. Trong đó có một hóa thạch là hộp sọ của một nam giới lớn tuổi được bảo tồn hoàn hảo, dung tích khoảng 1.600 ml. Từ các xương chi có thể thấy thân hình họ cao lớn, cơ bắp phát triển.

Về khởi nguồn của người hiện đại, hiện tại vẫn chưa có lời giải đáp.

Văn hóa nguyên thủy

Trong quá trình săn bắn, trồng trọt và chăn nuôi, người nguyên thủy hiểu được rất nhiều tập tính của các loài động thực vật và quy luật sinh trưởng của chúng. Xuất phát từ nhu cầu sản xuất và sinh hoạt, họ còn nắm được những kiến thức nhất định về địa lí, khí tượng, thiên văn, cách tính lịch. Họ có thể phân biệt địa hình xung quanh, dựa vào vị trí của Mặt Trời, Mặt Trăng và các ngôi sao để xác định phương hướng, dựa vào các hiện tượng khí hậu để dự đoán sự thay đổi của thời tiết, dựa vào thời điểm trăng tròn trăng khuyết để tính toán thời gian. Kiến thức toán học của người nguyên thủy tương đối kém, cho đến cuối thời kì xã hội nguyên thủy, họ mới phát minh ra các phương pháp khắc vạch, que tính hoặc thắt nút để tính toán.

Người nguyên thủy biết một số kiến thức y học. Họ phát hiện ra rất nhiều loài động thực vật và khoáng vật có thể chữa bệnh. Khoảng 300.000-400.000 năm trước, người hiện đại đã dùng công cụ bằng đá cuội để phẫu thuật, thậm chí có thể khoan lỗ hộp sọ. Thế nhưng y học thời nguyên thủy thường bị gán ghép với các tà phép của phù thủy.

Sùng bái tò tem

Đây là hành vi sùng bái và coi một loài động vật hay thực vật nào đó có quan hệ đặc biệt với thị tộc, cũng là hình thức sớm nhất của tôn giáo, xuất hiện cuối thời kì đồ đá cũ. Tò tem tương đương với biểu tượng của cả bộ lạc hay thị tộc, rất nhiều thị tộc còn đặt tên theo chúng. Không được bắt và giết loài động vật được sùng bái, chỉ trong trường hợp đặc biệt hoặc khi tiến hành tế lễ thì mới được giết chúng.

Chương 2: Sự thịnh suy của Ai Cập cổ đại

Nội dung chính:

Món quà của sông Nile

Sông Nile không chỉ cung cấp nguồn nước cần thiết cho người Ai Cập sinh hoạt và sản xuất, mà còn để lại lớp phù sa màu mỡ giúp ích cho trồng trọt.

Vua Khufu xây Đại kim tự tháp

Khufu là vị pharaoh thứ 2 của vương triều Ai Cập cổ đại thứ 4. Tên ông trong tiếng Hy Lạp cổ là “Kheops”. Kim tự tháp là lăng mộ của các vị vua Ai Cập cổ đại.

Công lớn của vua Ramesses II

Vua Ramesses II là vị pharaoh của vương triều Ai Cập cổ đại thứ 19. Ông là một trong những vị pharaoh quyền lực nhất, trong thời gian tại vị, ông đã làm cho quốc gia trở nên hùng mạnh.

